

Bińkowska, Krystyna

Publikacje książkowe i wydawnictwa ciągłe

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 23/3-4, 793-795

1978

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wika we Lwówku. *De causa primaria poenitentiae in hominibus et de natura daemonum. Problematyka teoriopoznawcza, kosmologiczna i medyczna*; mgrowi Bolesławowi Orłowskiemu za pracę Antoni Krauz (1801—1831? pionier nauk technicznych i popularyzator wiedzy).

Dydaktyka

Podobnie jak w latach ubiegłych grupa pracowników Instytutu prowadziła zajęcia dydaktyczne zarówno w uczelniach warszawskich jak i pozawarszawskich: m.in. profesorowie Jerzy Dobrzycki i Józef Miąso, doc. Irena Stasiewicz-Jasiukowa, dr hab. Małgorzata Terlecka — w Uniwersytecie Warszawskim; doc. Stanisław Mauersberg i dr Leonard Grochowski — w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Warszawie; prof. Paweł Czartoryski — w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie; doc. Karolina Targosz — w Wyższej Szkole Teatralnej w Krakowie; doc. Tadeusz Bieńkowski — w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Olsztynie.

Krajowe sesje naukowe

Liczna grupa pracowników uczestniczyła w sesjach naukowych poza Instytutem, na których przedstawili m.in. następujące referaty: prof. Józef Miąso — *Tajne nauczenie jako forma ruchu oporu* (Symposium historyków Polski i RFN — poświęcone ruchowi oporu, Łańcut 1—6 VI); prof. Stanisław Szpilczyński — *Stanisław Leszczyński — protektor nauk medycznych w Nancy* oraz doc. Irena Stasiewicz-Jasiukowa *Leszczyński contra Rousseau* (Sesja poświęcona mecenatowi Stanisława Leszczyńskiego, Leszno 1—2 X); prof. Jerzy Dobrzycki — *Kochański and the Archiducal Court of Florence*, prof. Waldemar Voisé — *L'invitation an voyage'a a travers le temps et l'espace d'un chateau baroque* oraz doc. Karolina Targosz *Cosimo Brunetti, voyageur érudit, secretaire du roi Jean III* (Jubileuszowa Sesja Naukowa Jan III Sobieski — *kultura artystyczna i umysłowa jego czasów, Wilanów 25—30 X*); mgr Krzysztof Szymborski — *Dzieje fizyki jako przedmiot historycznej refleksji* (I Ogólnopolskie Symposium Historii Fizyki, Warszawa 25—26 II).

Agnieszka Dziurlikowska
(Warszawa)

Publikacje książkowe i wydawnictwa ciągłe

Instytut opublikował 14 pozycji książkowych i 4 wydawnictwa ciągłe o łącznej objętości 526 arkuszy wydawniczych.

W serii „Monografie z Dziejów Nauki i Techniki” ukazały się wydane przez Ossolineum następujące pozycje: Tom CIV — Praca zbiorowa pod redakcją Antoniego Żabko-Potopowicza: *Nauki leśne w Polsce w 1920—1970*, Gdańsk 1977 (29 ark. wyd.). Książka omawia rozwój poszczególnych nauk z dziedziny leśnictwa w Polsce. Analiza tego rodzaju pozwala na ustalenie hipotez dalszego kształtowania i rozwoju nauk leśnych. Tom CVII — Armin Teske: *Marian Smoluchowski — Leben und Werk*, Gdańsk 1977 (19,5 ark. wyd.). Jest to tłumaczenie na język niemiecki jedynej w literaturze naukowej monografii o wielkim fizyku polskim; wyciągnięte w języku polskim — PWN 1955. Tom CX — Waldemar Voisé: *La reflexion presociologique d'Erasmus à Montesquieu*, Gdańsk 1977 (15 ark. wyd.). Książka — w języku francuskim — dotyczy wstępnego etapu rozwoju socjologii, określonego jako refleksja presocjologiczna. Materiał ujęty został w trzech grupach zagadnień: refleksji o przeszłości, analizy teraźniejszości i spojrzenia w przyszłość. Postacie Erazma z Rotterdamu i Monteskiusza służą jako przykłady przemian w my-

śleniu na temat problematyki społecznej. Tom CXI — Tadeusz Gwardak: *Polskie piśmiennictwo kartograficzne (1659—1939)*, Gdańsk 1977 (19 ark. wyd.). Praca daje obraz piśmiennictwa kartograficznego w trzech kolejnych okresach historycznych, systematyzując je według problemów szczegółowych, będących jego treścią (np. terenoznawstwo i topografia wojskowa, instytuty kartograficzne, mapy tematyczne, zbiory kartograficzne, historia kartografii itd.). Tom CXII — Witold Armon: *Polscy badacze kultury Jakutów*, Gdańsk 1977 (13,5 ark. wyd.). Monografia ukazuje wkład Polaków w badanie wielkiego obszaru Jakucji. Zostały w niej scalone i pogłębione dotychczasowe studia przyczynkarskie i źródłowe, dzięki czemu jako monografia regionalna stanowi niezbędny etap do bardziej rozległych syntez na temat wkładu Polaków w badanie obcych kultur. Tom CXIII — Waldemar Rolbiecki: *Akademie włoskie w latach 1454—1667, Początek towarzystw naukowych jako typu instytucji*, Gdańsk 1977 (22 ark. wyd.). Jest to próba wypełnienia w polskiej literaturze naukowej luki dotyczącej powszechnej historii towarzystw naukowych. Tom CXIV — Stefan Zamęcki: *Koncepcja nauki w szkole lwowsko-warszawskiej*, Gdańsk 1977 (16 ark. wyd.). Praca jest próbą przedstawienia i oceny koncepcji w szkole lwowsko-warszawskiej w okresie dwudziestolecia międzywojennego. Tom CXVII — Praca zbiorowa pod redakcją Władysława Krajewskiego: *Relacje między teoriami a rozwój nauki*, Gdańsk 1978 (20 ark. wyd.). Książka zawiera zbiór rozpraw, dotyczących zagadnień metodologicznych filozofii nauk przyrodniczych (w odniesieniu do powstania fizyki współczesnej) i zawierających krytyczne omówienie współczesnych poglądów na prawidłowości rozwoju nauki.

W serii „Monografie z Dziejów Oświaty” ukazał się tom XXI — Praca zbiorowa pod redakcją Tadeusza Bieńkowskiego: *Komeński a współczesność*, Gdańsk 1977 (4 ark. wyd.). Jest to zbiór referatów w języku polskim, czeskim i słowackim z Sympozjum Naukowego Polsko-Czechosłowackiego w Warszawie — listopad 1975.

W serii „Studia Copernicana” wydano: Tom XV — *Witelonis perspectivae liber primus*, Wrocław 1977 (29 ark. wyd.). Praca stanowi pierwszą edycję krytyczną Księgi matematycznej *De perspectiva* Witelona w języku łacińskim wraz z przekładem na język angielski oraz ze źródłowym komentarzem całego tekstu. Tom XVII — Praca zbiorowa pod redakcją Zofii Wardęskiej: „*Nicholas Copernicus*” *Quincentenary Celebrations. Final Report*, Wrocław 1977 (14,5 ark. wyd.). Jest to księga pamiątkowa, która zawiera dokumentację imprez Roku Kopernikowskiego (1973) na świecie oraz podsumowanie głównych kierunków i wyników badań nad życiem, dziełem i recepcją teorii astronomicznej Mikołaja Kopernika, prowadzonych z okazji 500-letniej rocznicy urodzin wielkiego astronoma. Załączona jest też bibliografia za okres 1972—1975 (wybór).

Ponadto poza seriami ukazały się następujące pozycje: *Historia nauki polskiej*, tom III 1795—1862, pod redakcją Jerzego Michalskiego, Wrocław 1977 (75 ark. wyd.). Jest to kolejny tom dzieła zbiorowego pt. *Historia nauki polskiej* pod redakcją Bogdana Suchocholskiego. Oskar Lange: *Dzieła*, tom 6 — *Teoria programowania*, PWE, Warszawa 1977 (25,7 ark. wyd.). Jest to kolejny tom ośmiotomowej edycji *Dzieł* Langego, w którym została przedstawiona problematyka rachunku optymalizacyjnego, wiążąca się ściśle zarówno z tematyką znacznej części ekonometrycznych prac O. Langego, zawartych w tomie 5 *Dzieł*, jak i z jego pracami z dziedziny cybernetyki ekonomicznej, wchodzących w skład tomu 7.

Oskar Lange: *Dzieła*, Tom 7 — *Cybernetyka*, PWE, Warszawa 1977 (22,7 ark. wyd.) zawiera prace Langego z dziedziny cybernetyki ekonomicznej, której był współtwórcą i pionierem.

Oprócz tego opublikowano: cztery numery „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki” (R. XXII) wraz z bibliografią bieżącą historii nauki i techniki (86 ark. wyd.);

rocznik „Rozprawy z Dziejów Oświaty” — tom XX (18 ark. wyd.); „Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej” — zeszyt 14 serii A, poświęconej historii nauk społecznych (15 ark. wyd.), zeszyt 27 serii B, poświęconej historii nauk biologicznych i medycznych (15 ark. wyd.) i zeszyt 6 serii E, poświęconej zagadnieniom ogólnym (21,5 ark. wyd.); rocznik „Organon” — Numéro 11 za rok 1975 (25 ark. wyd. — spóźniony), Numéro 12/13 za lata 1976/1977 (21 ark. wyd.).

Krystyna Bińkowska
(Warszawa)

Współpraca naukowa z zagranicą

Podstawową formą współpracy Instytutu jest — w odniesieniu do krajów socjalistycznych — realizacja dwustronnych umów z placówkami badawczymi tych krajów w celu prowadzenia wspólnych badań naukowych. W 1977 r. Instytut współpracował w tym zakresie z trzema krajami: ZSRR, CSRS i NRD.

W ramach porozumienia o współpracy naukowej między PAN i AN ZSRR Instytut realizował (głównie z Instytutem Historii Przyrodoznawstwa i Techniki AN ZSRR) prace badawcze w ramach tematu *Historia polsko-rosyjskich i polsko-radzieckich więzi naukowych*. Badania nad historią przyrodoznawstwa i techniki. W tym celu pracownicy Instytutu prowadzili poszukiwania materiałów źródłowych, dotyczących polsko-rosyjskich stosunków naukowych w bibliotekach i archiwach Moskwy, Leningradu i Wilna (polskie organizacje kulturalne i naukowe w Petersburgu i Moskwie w latach 1905—1918); wkład inżynierów polskich do rozwoju techniki rosyjskiej w XIX w.; polsko-radzieckie kontakty naukowe w okresie międzywojennym. działalność botaników polskich w Rosji; działalność edukacyjna Jana Śniadeckiego). Pobyty uczonych radzieckich w Polsce w ramach realizacji wspomnianego tematu poświęcone były badaniom porównawczym w zakresie organizacji instytucji naukowych w PRL i ZSRR (doc. L. W. Cwetnickij) oraz pracom przygotowawczym do III sympozjum polsko-radzieckiego nt. historii polsko-rosyjskich i polsko-radzieckich badań polarnych (prof. I. A. Fiedosiejew i dr I. Ilina), które odbędzie się w Polsce w 1978 r.

Równie ożywione prace badawcze prowadzi Instytut wspólnie z placówkami naukowymi Czechosłowacji. W ramach problemu *Nauka i oświata czynnikiem postępu społecznego, gospodarczego i kulturalnego* (porozumienie między PAN i AN CSRS) realizowane były badania nad J. A. Komeńskim — wspólnie z Instytutem Pedagogicznym im. J. A. Komeńskiego w Pradze — rozszerzone o wspólne badania nad historią oświaty i wychowania, których wynikiem jest ukazanie się drukiem w Czechosłowacji książki o szkole w Lesznie (autorzy czescy) oraz studium o Komeńskim (autor polski). Drugą placówką badawczą, z którą współpracuje Instytut, jest Zakład Historii Przyrodoznawstwa i Techniki Instytutu Historii Czechosłowacji i Świata; w obu placówkach kontynuowano prace badawcze nad problematyką nauczania historii nauki i techniki w Polsce i Czechosłowacji, których wynikiem końcowym będzie wspólnie wydana praca zbiorowa. Ponadto — niezależnie od tematów uściślonych planami roboczymi — prowadzono na terenie Czechosłowacji kwerendy źródłowe związane z dziejami polskiej szkolnej kartografii historycznej oraz z kontaktami polsko-czeskimi w naukach biologicznych i im pokrewnych, a także poszukiwania biblioteczne — dla celów porównawczych — księgozbiorów lekarzy czeskich z końca XV i początków XVI w., w związku z realizowanym w Instytucie tematem *Książka medyczna w środowisku warmińskim i bibliotece M. Kopernika*. Przyjazdy uczonych czechosłowackich do Polski wiązały się ściśle z realizacją zawartych porozumień: z Pedagogickým ústavem J. A. Komenského